

פרשת נשוא - תשנ"ח

יום הספורט השנתי

בכיתה 2 בבית הספר "זאת התורה" לבנים, היתה התרגשות גדולה. על לוח המודעות של בית הספר נתלה שלט גדול, שיום הספורט השנתי לכיתות בית הספר, יתקיים בשבוע הבא, ביום רביעי.

כל הכיתות צריכות להכין רשימת תלמידים למקצועות הספורט השונים. יש להכין שחקנים לנבחרות הכדורסל, הכדורגל, הכדוריד והכדורעף. כמו כן צריך להכין עשרים רצים, למרוץ השליחים הגדול שיפתח את התחרויות. צריך להכין גם מתחרים שיתחרו באופן אישי במקצועות השונים. ריצה למאה מטרים, קפיצה לגובה, קפיצה למרחק, קפיצה משולשת, הדיפת כדור ברזל, תרגילי כח ידיים ושרירי בטן.

מלאכת השיבוץ לא היתה קלה. במקצועות האישיים לא היה קשה לבחור. במחברתו של המורה להתעמלות, היו רשומים השיאים האישיים של כל תלמיד, והטובים ביותר נבחרו. גם במרוץ השליחים, מחברתו של המורה יכלה לעשות את רוב העבודה. על ועדת הספורט של כל כיתה, היה מוטל רק לערוך את הסדר של הרצים. המצויינים בהתחלה, הבינוניים באמצע, והמעולים בסוף. אולם, במשחקי הכדור היתה בעיה כפולה. תחרויות הכדורסל והכדוריד נערכו במקביל, וכן הכדורעף והכדורגל. היו תלמידים שהיו טובים בכל סוגי המשחקים, אולם אי אפשר היה לשבץ אותם ביותר מנבחרת אחת. כל כיתה צריכה לחלק את השחקנים הטובים שיש לה בין כל סוגי המשחקים, על מנת לזכות בכמה שיותר תחרויות. לא קל להחליט לוותר על שחקן טוב בכדורסל, על מנת לחזק את נבחרת הכדורעף. ומי יסכים לוותר על הכדורסל לטובת הכדורעף?

אולם, בעיה גדולה בהרבה היתה בעצם שיבוץ השחקנים. מי יקבע מי הם השחקנים הטובים ביותר? במחברת הציונים של המורה להתעמלות, לא רשומים ציונים בכדורגל, כדוריד, או כדורסל.

וועדות הספורט של הכיתות היו צריכות להכריע מי ישחק, ובמה. זו לא היתה מלאכה קלה. התלמידים השתלטנים שבכל כיתה, ניסו ללחוץ על חברי הוועדות שיכניסו לנבחרות השונות, את מי שרצו בטובתם.

על אחת כמה וכמה, היה קשה המצב בכיתה 2. כבר מתחילת השנה נוצרו בכיתה שתי חבורות, שהיו עוינות זו לזו. זה התחיל בריב שבין יוני ליריב. שניהם התיימרו להיות השוערים של נבחרת הכדורגל של הכיתה. בהפסקות כשהיו משחקים מדי פעם מול הנבחרות של ח2 וח3, תמיד היה עולה הריב מחדש. הריב המשיך להיות גם בעוד תחומים. על השלטון בכיתה. מי יארגן מסיבות? מי יהיה בועד של הכיתה? ועוד סיבות חדשות שצמחו בכל שבוע.

- "יוני בכלל לא יודע להיות שוער" טען בלהט אפי, שהיה מאוהדיו של יריב. "אתמול ראיתי אותו משחק בשכונה אחרי הצהריים, והבקיעו לו שלשה גולים אומללים, בין הרגילים..."

משפט כמו זה היה גורר אחריו צעקות וויכוחים, והפילוג בכיתה העמיק. כשהיה יום הולדת לאחד מן החבורה של יריב, רק בני החבורה היו מוזמנים, וכך היה גם כשהיה יום הולדת בצד השני. את מדורת לג בעומר למרבה הבושה, חגגו שתי הקבוצות לחוד, במקום שתחגוג כל הכיתה ביחד. דוד מן הקבוצה של יוני, היה מחבר מידי פעם שירי לעג על הבנים מן הקבוצה של יריב, ויוני הצייר של הכיתה שהיה בקבוצה של יריב, היה מדי פעם מצייר ציורי לעג על תלמידים מן הקבוצה של יוני. כך המשיך הריב הבלתי נסבל, ואפילו המחנך והמנהל, לא הצליחו להשכיך שלום בין המחנות הניצים.

לקראת יום הספורט עלה הריב לטונים גבוהים מאוד. שני תלמידים נבחרו להיות בוועדת הספורט. יוסי מן החבורה של יריב, ודני מן החבורה של יוני. הם לא הצליחו להגיע לעמק השווה אפילו בשיבוץ למרוץ השליחים. קל וחומר שלא הצליחו להרכיב נבחרות של משחקי כדור, והריב הנצחי מי יהיה השוער, הפריע למלאכת השיבוץ של כל המשחקים. הויכוחים נגררו לתוך השיעורים, והמורים התקשו מאוד ללמד בכיתה. בכל הכיתות כבר גמרו לשבץ את הנבחרות, והחלו באימונים לקראת יום הספורט, ובכיתה 2 עדיין מתווכחים.

הרב שלום, מחנך הכיתה החליט לשים קץ למריבה האיומה.

בתחילת השיעור הראשון, לאחר התפילה שאל הרב: "מי הם הכהנים שיש בכיתה?"

חמישה תלמידים הצביעו. אהרן צדוק ואלעזר, מן הקבוצה של יוני, ופנחס ויהודע, מן הקבוצה של יריב.

- "את מי ברכת היום בברכת הכהנים", שאל הרב שלום, את אלעזר, רק את התלמידים מן הקבוצה של יוני, או גם את אלו מן הקבוצה של יריב? אלעזר נעלב מן השאלה, הסמיק וענה: "ברכתי את כולם".

- "איך יכולת לברך את החברים מן הקבוצה של יריב?" המשיך הרב, "הלא אתמול רבת עם ילדי הקבוצה השניה, וכינית אותם בכינוי הגנאי 'סמרטוטים', אז איך היום בתפילת שחרית יכולת לברך אותם?"

אלעזר התקשה לענות, ואהרן ניסה לעזור לו: "ככה זה" אמר אהרן. "הריב בכיתה זה דבר אחד, וברכת כהנים בתפילה זה דבר אחר..."

- "אתה רוצה לאמר שלתפילה אין קשר עם המציאות?" אמר הרב בקול חמור, "האם זו גם השקפת עולמך?" אהרן הוריד את ראשו מרוב בושה.

- "ואתם" פנה הרב לפנחס ויהודע, "איזו ברכה אמרתם הבקר לפני ברכת כהנים?"

- "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו לברך את עמו ישראל באהבה...", ענה יהודע בעיניים מושפלות.

- "האם באמת הצלחתם לעמוד בציווי הזה, ולברך את כולם מתוך אהבה?" שאל הרב שלום.

חמשת הכהנים של הכיתה הורידו את ראשם בעצב. אולם הרב המשיך ושאל את כל הכיתה:

- "מי יודע איזו בעיה ישנה בדיוק המילים של ברכת הכהנים?" מנחם הרים את ידו וענה:

"אני חושב שאני יודע. בתחילה כתוב **"כה תברכו את בני ישראל אמור להם"** בלשון רבים, ואילו הברכה נאמרת בלשון יחיד: **"יברכך ד'**

וישמרך, יאר ד' פניו אליך ויחונך, ישא ד' פניו אליך, וישם לך שלום."

- "יפה מאוד", אמר הרב שלום. "מישהו יודע מדוע נאמרת הברכה בלשון יחיד?"

תלמידי הכיתה ישבו בשקט, ולא ידעו את התשובה. הרב חיכה זמן מה, וענה בעצמו:

- "בדרך כלל, כשמברכים את הרבים, מברכים בלשון רבים: כמו בועז שברך את הקוצרים **"ד' עמכם"** והם ענו לו **"יברכך ד'"** כי הם רבים, והוא יחיד. אולם כאן יש מסר מיוחד, שהברכה הגדולה ביותר שאפשר לאחל לעם ישראל היא, **"שיהיו מאוחדים כאיש אחד"**. השבוע עברנו את חג

השבועות, שבו נאמר בלשון יחיד **"ויחן שם ישראל נגד הנהר"** ולומדים מכאן חז"ל: שחנו **"כאיש אחד בלב אחד"**. בזכות שהיו מאוחדים, זכו לקבל את התורה. לכן יכלו גם לענות כאיש אחד **"נעשה ונשמע"**. זוהי ברכת הכהנים, שמברכים את עם ישראל בלשון יחיד, על מנת שידעו להיות מאוחדים, ואז יחולו על ראשם כל הברכות, אולם, אם לא תהיה אחדות, לא יזכו לברכות. גם בכיתה הזאת, אם לא תהיו מאוחדים, לא תצליחו בשום דבר. כל הכיתות האחרות כבר מתאמנות, ורק אתם עוד מתווכחים, אם אין אחדות איך תוכלו לשחק ולנצח?"

אני קיבלתי החלטה, שאני אשב עם ועדת הספורט, ונפתור את הבעיות. אני תובע מן הכיתה, שבכל אחת מן הנבחרות, יהיו מספר שווה של שחקנים משתי הקבוצות של הכיתה, ובמרוץ השליחים ישתתפו עשרה מכל קבוצה. אם לא נצליח לעשות שלום, בזמן שכל הכיתות יתחרו ביום הספורט, אתם תשבו ביום לימודים רגיל בכיתה, עם בחינות ועבודות, מובן?"

הרב שלום, ישב עם יריב ויוני, דני ויוסי ואמר: "קודם כל צריך לפתור את הריב הגדול. הרב הוציא שני פתקים. על אחד מהם כתב: **שוער כדורגל**, ועל השני, **שוער כדוריד**. הוא קיפל את הפתקים בידו, ונתן ליריב ויוני להוציא איש את פיתקו. יריב היה לשוער הכדורגל, ויוני לשוער הכדוריד. "עכשיו תמשיכו לסדר את הנבחרות, ואני רוצה שתשמרו על איזון בין הקבוצות בכיתה, ושכל אחד מן התלמידים ישחק באחת מן הנבחרות".

- "אבל ככה נפסיד בטוח", מחה דני, "לא כל תלמידי הכיתה הם שחקנים טובים".

- "אתה טועה", השיב הרב. "אם יהיה גיבוש בכיתה, וכל אחד ירגיש שייך, הוא יתן את כל יכולתו על מנת לנצח, אולם, אם כל אחד יחשוב רק על עצמו, זה ישפיע לרעה על המשחק של כל הקבוצה. אני מבין בדברים הללו קצת יותר ממה שאתם חושבים. תתחילו באימונים, ותתאמנו לשחק בצורה כזו, שכל אחד קודם כל מסתכל אם אפשר למסור לחברו, ורק אם אי אפשר, ימשיך בינתיים לכדרר בעצמו, אם תקפידו לשחק כך, עם הרבה מסירות, שום נבחרת כיתתית לא תעמוד בפניכם". יום הספורט הגיע.

כיתה ח2 התחילה אותו ברגל ימין. במרוץ השליחים הם זכו במקום הראשון, כשהעברת המקל בין אחד לשני עברה בצורה חלקה. המתח גאה לקראת משחק הכדורגל. עם שריקת הפתיחה, בעט אחד משחקני ח1 לשערו של יריב, מעמדה רחוקה. יריב לא היה מרוכז, והכדור פגע בו ונכנס לשער..

חיים שהיה מתומכיו הנלהבים של יוני לתפקיד השוער, רצה לכעוס על יריב על השער האומלל, אולם הוא נזכר בדברי הרב, ואמר ליריב: "לא נורא, אנחנו נצליח להפוך את התוצאה". המשחק הקבוצתי, עליו המליץ הרב, עבד היטב. בסיום המשחק היתה התוצאה 1-4 לטובת ח2. גם בכדוריד ובכדורעף, זכתה כיתה ח2, ורק בכדורסל הם הפסידו לענקים מח3, בהפרש קטן. בסוף היום, ניתן הגביע לכיתה ח2. הניקוד שלהם היה הגבוה ביותר. אולם, בתוכם הם ידעו, שהם זכו בדבר גדול הרבה יותר. הם הפכו בין יום, מכיתה מפולגת, לכיתה מאוחדת.

מי הם הטובים?

ז'אן אמורוס היה סטודנט להיסטוריה באוניברסיטת פאריס. במסגרת לימודיו הוא התעניין מאוד במלחמת העולם השנייה, ולכן נרשם לקורס של פרופסור טימר, המומחה מספר אחד באוניברסיטה, לחקר המלחמה הנוראה הזו. באחת ההרצאות התייחס הפרופסור הנכבד לשואת יהודי אירופה. הוא עלה על הבמה, נטל בידו את הרמקול ואמר:

"מאיפה להם המספר הזה שישה מיליון? מאיפה הם המציאו אותו? נכון שריכוזו הרבה יהודים במחנות עבודה, אבל הם מתו ממגפות בגלל הרעב והתנאים הקשים. תאי גאזים? זו הבודתה הפחות מוצלחת מכולן. וכי יתכן שמעט שוטרי אס אס יצליחו להכניס מאות אנשים לתאי הגאזים? המשפרות ודאי שהיו. הגרמנים נאלצו לשרוף את הגופות של המתים במגפות, כדי שלא יעבירו מחלות.

מספר סטודנטים יהודים יצאו מן האולם לאות מחאה. רוב הסטודנטים המשיכו להקשיב בעניין. היו שמחאו כפיים. ז'אן היה נסער. דבריו של הפרופסור קוממו אותו מאוד, ומאידך גיסא היה קשה לו להבין. כיצד פרופסור רציני כל כך עומד ומכחיש את קיומה של השואה?

הוא החליט לחקור בעצמו את השואה ולהגיש עבודה בנושא. הוא קרא בספרים רבים, ראה עדויות מוקלטות של ניצולי שואה, עבר על פרוטוקולים של משפטים שנערכו לפושעים נאצים, ונסע לביקור במחנות ההשמדה ובמוזיאונים לזכר השואה. הוא גם ראיין בעצמו ניצולי שואה וקציני אס אס לשעבר. אחר כך עבר על כתביהם של גדולי הנאצים, על מנת להבין מה דחף אותם לבצע השמדה גדולה כל כך. אחרי שאסף את הנתונים הרבים, הוא ניסה להתעמק במשמעות שלהם. הוא רצה לברר מדוע התרחשה השואה, ומדוע יש כאלו פרופסורים ואנשים מכובדים שמנסים להכחיש אותה. לבסוף הוא הגיש עבודת ענק לאוניברסיטה, והרצה בפני הסטודנטים את מסקנותיו. פרופסור טימר ישב אף הוא על הבמה עם עוד כמה מרצים חשובים והקשיב:

"ניסיתי לחקור את הסיבה מדוע נדחפו הגרמנים להשמיד דווקא את היהודים? מדוע גם כאשר עמדו להפסיד בקרב, הם ניסו בינתיים להשמיד כמה שיותר יהודים, ומדוע מדינות אירופה שתקו ולא עשו מאומה". אמר ז'אן אמורוס.

"מסקנתי היא כזו. היהודים הפריעו למדינות אירופה להנות מן החיים. כל היצרים האפלים שיש באדם, יש רצון באדם לממש אותם. לפרוק כל עול, ולעשות ככל העולה על רוחו. רק עם אחד, ברוב חוצפתו, עוצר בידיו הקשורות את ההתפרצות הזאת. העם היהודי. הם הביאו לעולם את המצפון, את האמונה בהשגחה של שחר ועונש, ואת האמונה שהעולם יגיע ליום שבו כולם יהיו טובים. את הדבר הזה, מדינות אירופה לא יכלו לסבול בשום אופן. בעיקר הגרמנים שהם הרעים ביותר. לכן, הפתרון הטוב ביותר הוא להשמיד את היהודים, ואז העולם יהיה הפקר, ואפשר יהיה לחיות חיים של יצרים ללא הפרעה. זו גם הסיבה שמנסים להכחיש את השואה. המצב הזה לא נח לרעים שיאמרו שהם הרעים, ולכן הם ניסו להשמיד את הטובים. למשל, ביררתי וחקרתי ויש בידי מסמכים, שאביו של פרופסור טימר, היה קצין במשטרה הצרפתית, שיתף פעולה עם הנאצים שכבשו את צרפת, והסגיר להשמדה אלף ומאתיים יהודים..."

"אתה לא מתבייש לשקר במצח נחושה..." צעק לעברו פרופסור טימר.

"יש בידי כל המסמכים וההוכחות". ענה ז'אן באומץ לב. "קיבלתי אותם מהמשטרה בפאריס, ומן הארכיון של הצבא הגרמני. אביו של פרופסור טימר נהרג בסוף המלחמה, ולכן לא הועמד מעולם לדין, ופשעיו לא נחשפו. אז מה הפלא שהבן שלו מנסה להכחיש את השואה ולחפות על אביו? אולם, אל דאגה. פתחתי כבר אתר באינטרנט ושם מצולמים כל המסמכים, וכתובות כל העדויות שאספתי בפרשה".

הסטודנטים הגיבו במחאות כפיים סוערות, ופרופסור טימר עזב בזעם את אולם ההרצאות.

ז'אן לא הסתפק בעבודה הגדולה שעשה. הוא החליט לעלות ארצה ולהתגייס.

"בשביל מה לך?" אמרו לו הוריו וקרובי משפחתו. "מה תרוויח מזה".

"אני רוצה להיות שייך לטובים", אמר ז'אן.

"אתה עוד תתאכזב קשות", אמר לו דודו פרנסואה. "היהודים הם רמאים וגנבים, והם ירמו אותך, ואז תחזור להיות צרפתי כמוני".

ז'אן עלה ארצה. הוא התקבל בכבוד רב, והחל ללמוד באולפן הגיור. הוא גילה עניין רב בלימוד התורה. מוחו המבריק וחריצותו, גרמו לו להצליח מאוד בלימודי היהדות. הדיינים שבא להתגייס בפניהם נדהמו מן הידע הרב שלו ואמרו:

"הלואי שכל היהודים היו יודעים כמוהו. עוד לא גייסנו אף פעם תלמיד חכם כזה". ז'אן נימול וטבל במקווה, ושמו נקרא מעתה: "יוסף בן אברהם".

יוסף עזב את מכון הגיור ועבר ללמוד בשיבה. כעבור זמן הוסמך לרבנות. הוא נשא לו אשה ישראלית, והם גרו יחד בדירה שכורה. כעבור זמן מה הם החליטו לקנות דירה. הם בדקו בעיתונים אחר המודעות, ומצאו דירה במחיר טוב באזור בו רצו להתגורר. הבעלים של הדירה, אדם חביב בשם עמשא קולמוסי מכר להם את דירתו. בני הזוג עברו להתגורר בדירה, שם נולדה בתם הבכורה.

יום אחד הם שמעו דפיקות חזקות בדלת. הם ראו מבעד לעינית, אנשים גבוהים ומגודלים שעמדו בפתח.

"מי אתם?" שאל אותם יוסף.

"אנחנו מההוצאה לפועל, אנחנו עובדי מדינה. אם אתה לא פותח לנו, תהיה לך בעיה עם המשטרה".

"טוב, תכנסו". אמר יוסף. בליבו היה בטוח שחלה כאן טעות.

"הבית הזה משועבד לבנק. הוא נקנה בכסף שלוויתם מן הבנק, ולא החזרתם את ההלוואה. עכשיו עומדות בפניכם שתי ברירות: או לשלם מיד את החוב לבנק, או לפנות את הדירה, והבנק יקח אותה לעצמו".

"אתה יכול להראות לי את המסמכים? אני בטוח שנפלה כאן טעות. אף פעם לא לוויית כסף מן הבנק", אמר יוסף.

"הנה המסמכים, אתה יכול לקרוא". הגוברים הראו ליוסף מסמכים על אדם בשם שאול פטישי שקנה את הדירה בכספי הבנק.

"מוזר, קודם כל זה לא אני, וחוז' מזה, הוא הציג את עצמו בשם עמשא קולמוסי", אמר יוסף.

"הוא רימה אתכם. הוא קנה את הדירה בכספי הבנק, מכר לכם אותה תחת מסווה של שם בדוי, לקח את כספכם וברח. הוא מכר לכם דירה משועבדת לבנק, כלומר, הוא מכר לכם דירה שאינה שלו".

"אוי ואבוי, הסתבכנו", אמר יוסף. "אשתו של יוסף עמדה חיוורת בצד, לבסוף פרצה בבכי.

"צריך למצוא את האיש הזה", אמר יוסף.

"קשה לי להאמין שתצליחו, אנשים כאלו בדרך כלל בורחים עם הכסף לחוץ לארץ". אמר הגובה.

יוסף נזכר בדברי דודו פרנסואה. "אתה תתאכזב קשות. היהודים הם רמאים וגנבים והם ירמו אותך".

הסיפור הגיע לעיתונות. "גר צדק תמים, ז'אן אמורוס, שהתפרסם בעקבות המחקר שלו על השואה ומכחישיה, רומה על ידי נוכל ישראלי שברח לחו"ל עם כספו".

הידיעה תורגמה לצרפתית, והרמאות התפרסמה בכל העולם, וגרמה לחילול שם שמיים גדול.

דודו של יוסף, פרנסואה, טרח להתקשר אליו במיוחד ולומר: "מדוע לא רצית לשמוע בקולו של דודך המנוסה והחכם? עכשיו תעזוב את עם הגנבים, ותחזור אלינו".

עם הפרסום בעולם, עורר המקרה גם סערה בישראל. כל ערוצי הקודש עשו יום התרמה ומגבית עבור גר הצדק, על מנת שיוכל לשלם לבנק את החוב, ולהשאיר בדירה. בתוך שבוע וחצי נאספו מאה אלף דולארים, והחוב לבנק כוסה. גם הסיפור הזה התפרסם בעולם אחר כך.

יוסף רואיין בעיתונים, והודה לכל התומכים והעוזרים. הוא סיפר בראיונות שהיו עמו בכל אמצעי התקשורת את השיחה שהיתה לו עם דודו.

"אני אמרת לדוד שלי היקר פרנסואה: מדוע בגלל מיעוט של רמאים, אתה מטיל דופי בעם שלם? וחוז' מזה מה היה קורה אילו היה המצב הפוך. יהודי היה מגיע לצרפת, ושם היו מרמים אותו וגוזלים ממנו מאה אלף דולאר. מישוה מבין הצרפתים היה עושה מגבית עבורו? וכאן הגיע צרפתי לישראל, בא ישראלי ורימה אותו, וכל הישראלים ותחנות הרדיו שלהם התגייסו לעזרתו! אז מי הם הטובים באמת?"

דבריו של יוסף התפרסמו בכל העולם, וקידשו שם שמים. בסופו של דבר נתפס הנוכל שאול פטישי, כשניסה להכנס בתעודות מזויפות לבלגיה, והוסגר ארצה למשטרה.

בפרשתנו יש דין מיוחד על גזל הגר. "וידבר ד' אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל, איש או אישה כי יעשו מכל חטאות האדם למעול מעל בד' ואשמה הנפש ההיא... ואם אין לאיש גואל להשיב האשם אליו, האשם המושב לד' לכהן..." מסביר רש"י על פי חז"ל: שהפסוקים הללו מדברים על גזל הגר. אם אדם התגייר ומת, ואין לו קרובים. האיש שגזל אותו ורוצה לשוב בתשובה, משיב את הגזלה לכהנים. אולם צריך עיון עדיין. שהרי מדובר באדם שגזל את הגר. מדוע זה נקרא למעול מעל בד'?

ועונה הספורנו: שמי שגזל את הגר, מחלל שם שמייים בעיני הגר. כי הגר בא לחסות כנפי השכינה, ואם בא אדם מישראל וגזל אותו, חס וחלילה, הוא גורם לו הרהורי חרטה על גיורו. ולכן הוא נקרא מועל בקודש, וחייב אשם כמשפט כל אדם שמעל בקודש.